

מפניני הפרשה - מאמר

הלקה מהשונא והחמור

התורה היא תורת חיים. דרכיה דרכי נעם, ונתיבותיה שלום. משולה היא למפת דרכים, שעל פיה ניתן לנווט ביער עבות ולהיחלץ מן המבוך. היער מלא שבילים מפותלים, בורות ומהמורות. רק דרך אחת שמובילה בבטחה והיא דרך התורה והמצוות. ובכל פרשת דרכים יש להתבונן במפה, ולבחור בדרך הנכונה. אבל בכך אין די. משום שגם בדרך הנכונה אורכת סכנה.

לפעמים הולכים בה, ומבלי משים נזמים למשעול צדדי. לפיכך, הייב האדם לשאול עצמו ולבחון עצמו: דרך סלולה זו שאני הולך בה, האם עודנה דרך המלך, המסלול הנכון, או שמא הלילה סמיטי לשביל המסתעף והמוליך אל עברי פי פחת?

כלפי מה דברים אמורים? כלפי בני אדם רבים. ומהיכן הם נלמדים? מפסוק בפרשתנו, ומדברי הגמרא עליו: "כי תראה חמור שונאך רובץ תחת משאו, וחדלת מעוזב (כמו: מעוזר) לו? עוזב תעוזב עימו!" (פרק כג' ה') אסור לו לאדם להיות אדיש לסבל הזולת ולמצוקתו. יתרה מזאת, עליו להיות ער גם לסבל של בעל החיים. החמור רובץ תחת משאו, מצטער ונאנק, בעליו אוכד עצות - יש לבוא לעזרתם.

התורה מודגישה במיוחד, שהמדובר אפילו בחמורו של שונא. ואדרכת, שם המצווה גדולה יותר, מדוע? "כדי לכופ את יצרו הרע" שמסית אותו לשונא יהודי - אלו הם דברי הגמרא במסכת בבא מציעא לב.

אבל במסכת פסחים קיג: הגמרא מעמידה את המצווה בפסוק זה באדם השונא איש מעם ישראל, ושואלת הגמרא: כיצד יתכן בכלל לשונא יהודי, והלא כבר נאמר: "לא תשנא את אחיך"? ומתרצת הגמרא, שמדובר במקרה שראה את בעל החמור עובר עבירה (דבר ערווה) ועוכר ישראל, שהוכיח על מעשיו והוא מקשה את עורפו. יהודי כזה מצווה להתרחק ממנו ולהקיעו. אבל למרות ההכתיינות - אחינו הוא ויש לעזור לו בעת מצוקתו.

שואלים התוספות: אם מצווה להכתייג ממנו, מן הרע שבו, מדוע יש להיחלץ לעזרתו "כדי לכופ את היצר הרע" אשר מורה לנו להתרחק ממנו הרי התרחקות ממנו היא מצווה, עצת היצר הטוב!!!

משיבים התוספות: אמנם, ראשית התרחקות ממנו הייתה כדין, שהרי אין להתחבר לרשע. אבל אז, התחילה ההסלמה. כי כך דרכו של עולם: מכיוון שהתרחקתי ממנו, לשם מצווה, כתגובה הוא התרחק ממני. אני מתרחק ממנו כפליים, והוא מתרחק ממני פי ארבע. וכך מתפתחת השנאה והמשטמה. התיגרה אומרת הגמרא, דומה לסכר מים ענק. שכל סדק בו, יגרור מפולת שתביא לשיטפון.

איש לא יזכור שהכל התחיל בסדק צר, בהתרחקות לשם מצווה. כל הרגשות המקננים בלב האדם, כל יצריו אפלים, יעלו ויצפו בהכשר מצווה. יתכן שהיצר הטוב התניע את המנוע, אבל היצר הרע אוהו בהנהגה, ומדרדר את המכונת לתהום! לפיכך צייתה התורה: אם תראה את שונאך זה אוכד עצות בדרך, תמהר תחוש לעזרתו. כדי להדכיר את היצר הרע, לבלום את ההסלמה. עלינו לשנן ולדעת: אחי הוא, יקר הוא לבוראו, איני מסתייג אלא ממעשיו! כמה נחוצה ידיעה זו לכל אדם! אין לך אדם שאין לו ביקורת על זולתו, כמשפחה או בחברה. אולם מביקורת עניינית הופכת היא לריחוק וניכור. מביקורת בונה - נהפכה למלחמות הרמה.

בין אדם לחבירו

מותר לעודד שידוך רק כאשר מעריכים בכנות שההצעה היא לטובת שני הצדדים. לעולם לא יעודד אדם הצעת שידוך שאין לו סבירות להצלחה ההצעה, והוא מציע אותה אך ורק כדי לראות שפלוגי "סוף סוף מתחתן".

בעוד שמחויבותו של היועץ בענייני שידוך היא כלפי אותו הצד שנועץ בו, אסור לו לדרבן שידוך כשיש דו סבירות גבוה שהשידוך יהיה לרעת הצד השני. אם ינהג כך, יהיה בכך משום גניבת דעת וגם משום דיבור לשון הרע באופן של דיבור מן הסוג הגורם נזק לזולת.

שואל ומשיב

שאלה: מהו מעמדו של ראש הודש בתורה?

תשובה: ראש הודש נמנה בתורה יחד עם שאר המועדים שמקריבים בהם קרבנות מוסף לכבוד קדושת היום. ולמדו חכמים שגם ראש הודש נקרא מועד (פסחים עז, א). והיו תוקעים בו בחצוצרות, כמוכא בחומש כמדבר פרק י' פסוק י'. ומפני קדושתו של ראש הודש, היו רגילים להקביל בו את פני הרב, כפי שנוהגים בשבת לומר לרב 'שבת שלום', וכן היו נוהגים לערוך בו סעודות כמוכא בשמואל א' כ'.

ביטוי מופלא נאמר בתורה על השעיר שהקריבו בראש הודש, שהוא "לְחַטָּאת לְה'". ויסוד העניין מבואר במסכת הולין ס: שבתחילה ברא הקב"ה שני מאורות גדולים, השמש והירח, אלא שבאה הלכנה וטענה לפני רבנו של עולם, איך אפשר ששני מלכים ישמשו בכתר אחד. בכונתה היה שיקטין ה' את השמש כדי שתמלוך היא לבדה. אולם אמר הקב"ה ללכנה: "לכי ומעטי את עצמך". אמרה לפניו: "לפי שאמרתי לפניך דבר הגון אמעית את עצמי?" ניהם אותה ה' בזה שישאל ימנו על פיה את החדשים, וגם הצדיקים יקראו על שמה, ולא התנחמה. "אמר הקב"ה: הביאו כפרה עלי שמיעמתי את הירח", ולכן נאמר "וּשְׁעִיר עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת לְה'" (במדבר כח, טו).

ועניין זה עמוק מאוד, ובפשטות אפשר לומר שמיעוט הלכנה מכמא את הירידה שיורדת הנשמה בהגיעה לעולם הזה, ואת כל הנפילות שיש לאדם בעולם. וכל הירידות והחסרונות הללו הם לצורך עלייה, שמתוך ההתמודדות עם הקשיים נזכה להגיע לכסוף למדרגה גבוהה יותר, וכדברי רבי אבהו במסכת ברכות לד: "מקום שבעלי תשובה עומדים צדיקים גמורים אינם עומדים". אולם בינתיים יש הטאים שגורמים צער רב בעולם, וכדי לתקן את החסרון, צווה הקב"ה שנקריב את השעיר לחטאת. וזה עניינו של ראש הודש, להראות איך מתוך התמעטות הלכנה שנגרמה בעטיו של החטא והקטרוג צומחת התהלה חדשה. ולכן ראש הודש הוא זמן טוב להתחלות חדשות ותשובה, ויש בו שמחה עמוקה, אולם עד שהעולם ייגאל מכל חסרונותיו, עדיין שמחת ראש הודש נסתרת מעט ואינה מתגלה בשלימות. (עפ"י מפני הלכה)

מפניני הפרשה - רעיון

אנשי קודש

"ואנשי קודש תהיון לי". איך מתמצתת התורה הקדושה את כל חיי האדם, אל כל דרישותיה ממנו, בשתי מילים! אין התורה תובעת מאיתנו להיות מלאכים, להימנע מתענוגות ולהתנזר ממעדנים. אינה תובעת מאיתנו להיות רובוטים, נטולי רגשות ויצרים. אלא - היו "אנשים" - אבל "אנשי קודש". מעודנים יותר, נעלים יותר, טובים יותר! תאכלו לשובע, כאוות נפשכם - אבל בנטילת ידיים וברכה, בהקפדה על הכשרות והלכות סעודה, וכן בכל דבר ודבר.

גישה זו היא היפוכה של המתירנות אשר רומסת כל גבול, שועמת במדרון התאוות בלא מעצור ורסן - לריסוק ואבדון. היפוכה של שבירת המסגרות וההפקרות הפוגעת בנערים עצמם, הורסת את הרגשות הנאצלים, את המידות הטובות, גורמת לאובדן דרך, כהות רגש ושימוון, ומכאן קצרה הדרך לחיפוש פורקן מסוכן, כמו מגיפת האלכוהול והסמים.

אמרו במדרש "שמא תאמרו, לרעתכם נתתי לכם את התורה? לא נתתי אותה לכם אלא לטובתכם!" נבאר זאת במשל: הרמזורים מעצבנים, קוטעים את רצף הנסיעה, כופים המתנה, ממש מטרד. אבל כשיש שיבוש והם לא פועלים, איזה פקק נוצר. הצפירות מחרישות אוזניים, הכל קצרי רוח והסרי אונים, ואז מבינים את תועלתם!

התורה ומצוותיה נועדו לנווט את חיי האדם והקהילה בדרך הטובה והרהוטת. אשרי המשתלב בהם וזורם עימם, דרכו סלולה ובטוחה. אל לנו לראות בחוקי התורה מגבלות, כפי שאיננו רואים את חוקי התנועה כמגבלות. לטובתנו נחקקו, ולטובת כלל הנהגים. כך גם חוקי התורה: "ואנשי קודש תהיון לי", המצוות לא נועדו לעשותנו מלאכים, אלא בני אדם טובים ומאושרים יותר!

נר ה' נשמת אדם, גיליון זה מוקדש לעילוי נשמת:		נר ה' נשמת אדם, גיליון זה מוקדש לעילוי נשמת:	
פרץ עטיה ע"ה בן כוכבה ה"ו	רחמים בן שוקרולה דרשן ע"ה	חנינה בת תמו מור יוסף ע"ה	חנינה בת תמו מור יוסף ע"ה
עמרם בן אסתר עטר ז"ל	ר' ברוך בן איטו ביטון ע"ה	סולמנה בת לאה כהן ע"ה	סולמנה בת לאה כהן ע"ה
אלכסנדר בן דוד (וייס) ע"ה	שלמה בן יהיא קרני ע"ה	שלומית בת שמואל פרנקל ע"ה	שלומית בת שמואל פרנקל ע"ה
מכלוף בן חנינה והיים פורטל ז"ל	שמואל בן יוסף וייס ז"ל	מלכה בת יצחק צבי פרנקל (לקסמברג) ע"ה	מלכה בת יצחק צבי פרנקל (לקסמברג) ע"ה

שבת קודש פרשת משפטים שבת מברכיך מפטירים

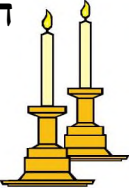
פרסומים תורניים
בהלכה, הגות, אגדה ופרשת שבוע
ע"ש ששון בן שמחה לבית בוחניק ז"ל

חשמונאים (שעון חורף)

כניסת השבת: 16:53

יציאת השבת: 17:52

זמן רבנו תם: 18:28

השמעת קול בשבת עפ"י פסיקת מרן בשו"ע שלח' ופוסקים אחרונים

פרטי הלכות

- ה. מצוה רבה לבטל את מה שיש נוהגים להכות בעת השירה בשבת בכפות ומזלגות על כלי נחושת או בצלחת. ואף בסעודת חתן וכלה אין להקל בזה. (ילקוט יוסף שבת ה')
- ו. אין להכות על השלחן בשבת בעזרת כף או מזלג לפי קצב השירה. אבל מותר להכות בכף על בקבוק או על כוס, כדי להשתיק את קהל המסובים, שמאחר ואינו עושה כן דרך שירה, אין בזה איסור השמעת קול. ולכן מותר לדפוק במפתח על הדלת, כדי שיפתחו הדלת. (ילקוט יוסף שבת ה')
- ז. מה שיש נוהגים למהוא כף בשבת אחר שמיעת נאום וכדומה, אין בזה איסור, שהרי אין כאן כל כוונה לשירה. (ילקוט יוסף שבת ה')
- ח. מותר להכות כף אל כף כדי להשתיק התינוק, ואם עושה כן דרך שירה יכה על גב היד ולא כדרכו בימי החול. (ילקוט יוסף שבת ה')
- ט. המקישים את האגודל באמה, ומשמיעים קול, כדי לשחק עם התינוק, אם עושים כן בדרך שירה, יש למונעם מכך, אבל אם אין עושים כן בדרך שירה, אין בזה איסור משום השמעת קול בשבת. (ילקוט יוסף שבת ה')
- י. אלו שקוראים להכריהם בשבת ומצפצפים בפיחם בשריקה, אין בזה איסור מצד השמעת קול בשבת, דכיון שעושים כן בפה לא גזרו בזה. והמחמיר תבא עליו ברכה, ובלאו הכי אין דרך בני התורה לשרוק בפיחם גם בימי החול. (ילקוט יוסף שבת ה')
- יא. דלת אשר עם פתיחתה נשמע קול פעמונים בצידה הפנימי, והפעמונים תלויים בה כדי שבני הבית ידעו על כניסת אדם לבית, מותר לפותחה בשבת, אפילו שנשמע קול מהפעמון דרך נגינה. ואין בזה איסור משום השמעת קול בשבת. ומכל מקום המחמיר להסיר את הפעמון מהדלת מערב שבת, תבוא עליו ברכה. אולם אם הפעמון פועל על ידי חשמל, פשוט שצריך להסירו מערב שבת, כדי שלא לגרום חילול שבת עם פתיחת הדלת. (ילקוט יוסף שבת ה')
- יב. משחקי ילדים המשמיעים קול להרגעת תינוקות, יש אומרים שהואיל והכלי מיוחד לכך אסור לילדים להשתמש בו בשבת, אולם העיקר להלכה שמותר לתינוקות וילדים קטנים לשחק במשחקיהם, גם אם המשחקים משמיעים קול רעש ושאר מיני קולות למיניהם, ובלבד שאינם משמיעים קול צליל ערב, ומותר לאדם בוגר למלטלם לצורך התינוקות, וגם לעשות בו קול כדי להרגיעם ולהשקטם, ויש אומרים שטוב שיעשה זאת בשנינו, ותינוק / ילד לעניין זה הוא בערך עד גיל שבע. (מסוסם על פסקי תשובות)

פינת העורך

"ונקרב בעל הבית אל האלוקים, אם לא שלח ידו במלאכת רעהו" (פרק כב', ז') הצדיק רבי מאיר"ל מפרימישילן כתב רמז נפלא העולה מפסוק זה: אימתי מתקיים באדם "ונקרב בעל הבית אל האלוקים" - כלומר איך ובמה נעשה האדם מקורב לקב"ה? כאשר מתקיים בו המשך הפסוק: "אם לא שלח ידו במלאכת רעהו" - אם אותו אדם אינו עושה עוול לזולת ומונע את עצמו מכל פגיעה ברעהו או "במלאכת רעהו"...

הקדמה לדברים האמורים בשבת משום השמעת קול

- איסור השמעת קול בשבת הוא איסור 'שבות' מדברי סופרים, גזירה שמה יתקן כלי שיר. המקור בתלמוד שם מובאת גזירה זו הוא במסכת עירובין קד. למעשה איסור השמעת קול נהלק לשלושה אופנים:
- א. כלי המיועד להשמעת צלילי נגינה או ללווי שירה וזימרה, כגון תוף, הליל וכדומה אסור להשמיע בהם שום קול, ומוקצים הם בשבת ויו"ט וגם אסורים בטלטול. ואם כאשר משתמשים בו יש אפשרות שלא שישמע מממנו צלילים, אז, אם הכלי בעיקרון מיועד לשימושים אחרים, הכלי אינו מוקצה ומותר להשתמש בו, ואם בעיקרו מיועד לצלילים הנשמעים ממנו, מוקצה הוא, ודינו לגבי טלטול ככלי שמלאכתו לאיסור, שמותר בשימוש לצורך גופו ומקומו, ובלבד שאכן יזהר שלא יתכוין להשמעת צלילים.
 - ב. כלי המיועד להשמיע קול הכאה וקשקוש בשביל לעורר את תשומת הלב, כגון להשתיק או להעיר אנשים, או כדי שיפתחו לו את הדלת וכיוצא בזה - לדעת מרן בשו"ע מותר להשתמש בו בשבת, ולדעת הרמ"א אסור להשתמש בו ומוקצה הוא, אלא אם יש צורך גדול או שעת דחק.
 - ג. כלי שאינו מיוחד כלל להשמעת קול, כגון סכ"ס ושאר כלים העשויים לשימוש האדם, ובכלל זה אבריו של האדם (ידיים ורגליים), אזי אם רוקע ודופק בהם כדי ללוות ולהנעים שירה וזמרה, או להשמיע בהם קול לפי קצב, כדרך המשוררים, או לתת את הטון לחזן ולמשורר, הרי זה בכלל האיסור, אלא אם כן עושה זאת בשנינו.

פרטי הלכות

- א. יש מתירים לומר לגוי לנגן בכלי שיר בחופות. (מרן בשו"ע) מפני שאיסור השמעת קול בכלי שיר אינו אלא איסור דרבנן, גזירה שמה יתקן כלי שיר ואיסור אמירה לגוי היא איסור מדרבנן, נמצא שיש כאן שבות דשבות, ובמקום מצוה, שאין שמחת חתן וכלה אלא בכלי שיר ומותר, ויש מקומות שנהגו להחמיר בזה אם לא הכינים לזה מערב שבת (יום שישי) ולא יאמר לו בשבת כלום או שבא מעצמו לנגן. (עפ"י משנה ברורה)
- ב. אפילו לומר לגוי לתקן הכלי שיר בשבת מתור משום כבוד חתן וכלה, אבל לסיבה אחרת לא, ובסימן הבא יבואר מדוע כיום נהגו להקל בזה. (הרמ"א בהגה) לדעת המתירים, שמחת חתן וכלה עדיפה משאר סתם דבר מצוה ועל כן מותר האמירה אפילו בתיקון הכלי שיר שהוא מלאכה דאורייתא ולדעת הגר"א אין להתיר זאת כלל. (עפ"י משנה ברורה) וכן כתב בספר ילקוט יוסף שיש להחמיר לא לומר לגוי לנגן בכלי שיר בשמחה של מצוה בשבת, אפילו שאינם פועלים ע"י חשמל, הו"ן משמחת חתן וכלה. ולכן אסור לומר לגוי לנגן בכלי שיר בשמחת תורה.
- ג. זוג המקשקש לשעות, (כמו אורלוגין) העשוי ע"י משקלות, מותר לערכו ולהכינו מבעוד יום כדי שילך ויקשקש כל השבת. (מרן בשו"ע) ולא חוששים שכאשר ישמעו קולו יחשדוהו שהערך אותו בשבת, מפני שכולם יודעים שהדרך היא לערוך אותו מאתמול. (עפ"י משנה ברורה) אבל בשבת עצמה בשום דרך אין לערוך אותו. (עפ"י משנה ברורה)

מרכות מכל הלב

ברכות מעומק הלב וברכת מזל טוב ליהודה ומרים בן כליפה הי"ו ולכל בני משפחותיהם לרגל הולדת בנם יוסף הי"ו והכנסתו בעיתו בריתו של אברהם אבינו ע"ה, להם ולכל משפחותיהם.

יהי רצון שתזכו לגדלו יחד עם כל יוצאי הלציתם באושר, שמחה ונהת לאהבת תורה ויראת שמים, וימצאו חן ושכל טוב בעיני אלוקים ואדם.

מרכות מכל הלב

ברכות מעומק הלב וברכת מזל טוב לירידי ורעי היקר הבחור אברהם (אבי) שלמה אופנבכר הי"ו לרגל אירוסיו עם אביגיל הדיוגה הי"ו להם ולכל בני משפחותיהם. יהי רצון מלפני שוכן מרומים שתזכו להופתכם בקרוב ותיזכו להקים בית נאמן וכשר בישראל המושגת על יסוד איתנים של אהבה ויראת שמים לתפארת עם ישראל.

אסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא

"שונה הלכות" – הלכה ומקורה

'משנה ברורה'

במשנה ברורה בס"ק ה' ההגיש שמה שכתב מרן לגבי ימים בהם יש שלושה עולים לתורה, שאם דילג על פסוק אינו חוזר, זה דווקא אם קרא לכל עולה לפחות שלושה פסוקים. ובס"ק ו' ביאר מדוע אינו חוזר.

"וקרא עשרה פסוקים - ומיירי שכל אחד קרא שלושה פסוקים ובין כולם היו עשרה דאם על ידי הדילוג קרא אחד פחות משלושה פסוקים אפילו בדיעבד צריך לחזור ולקרוא..." "אינו חוזר - דהא קרא עשרה פסוקים כתקנת חכמים ואין הפסוק המדולג חובת היום והרי יקראנה בשבת הבא אחריו".

בס"ק ז' ביאר המשנה ברורה, שהסיבה לכך שבמצב בו, בגלל הדילוג על הפסוק, קראו רק תשעה פסוקים, צריך לחזור על הקריאה, ואילו בקריאה כפורים לתחילה קוראים רק תשעה פסוקים היא, שבדילוג בו קראו רק תשעה פסוקים, יש שני הסוגות. דילוג על פסוק. ושקראו רק תשעה פסוקים, ואילו בקריאה של פורים יש רק היסרון אחד - שיש תשעה פסוקים. (נראה להוסיף שבקריאה כפורים כוונה יש רק תשעה פסוקים).

וכן כתב במשנה ברורה ס"ק ה' שאם דילגו בשבת, אפילו על חלק מפסוק ואפילו על מילה אחת, חובה לחזור. ובס"ק ט' כתב המשנה ברורה, שכאשר חוזרים על הקריאה בשבת בגלל דילוג על פסוק, קוראים עם ברכה לפני הקריאה ואחרי הקריאה.

'פסקי תשובות'

בספר פסקי תשובות סימן קל"ז אות ב' כתב שחוזרים על הקריאה בברכה, אפילו אם דילגו על אות אחת, ששינה את המשמעות. אבל אם הוסיפו אות, או מילה, או שינו את הניקוד, אפילו אם כתוצאה מכך השתנתה המשמעות, צריך לחזור על הקריאה, אך ללא ברכה לפני ולאחריה.

'ילקוט יוסף'

אולם בניגוד לדברי המשנה ברורה, כתב בספר ילקוט יוסף בהלכות קריאת התורה בסימן קל"ז סעיף ב', שאם דילגו בשבת על פסוק שכבר קראו אותו במנחה של שבת קודמת, או בימי שני וחמישי, כאשר חוזרים על הקריאה, חוזרים עליה בלי ברכה לפני ולאחריה.

"אם דילגו פסוק אחד בשבת בשחרית, מאותם הפסוקים שכבר קראו אותם בשבת במנחה, או בשני וחמישי, צריך לחזור ולקרוא את אותם פסוקים שדילגו, אבל לא יברך, דספק ברכות להקל. ולא דוקא פסוק אחד, אלא אפילו תיבה אחת."

עוד כתב בסעיף ג' שאם הדילוג על הפסוק היה בעלייה השביעית, לא צריך לחזור בברכה על הפסוק שדילג, אלא העולה לתורה מפטיר, ויתחיל לקרוא מהפסוק המדולג, עד סוף הפרשה. ומוסיף בסעיף ד', שאם הדילוג על הפסוק התברר בשעת המנחה, אין לחזור על הקריאה באותה שבת, אלא בשבת הבאה, יקראו את הפסוק שדילג ועוד שלושה פסוקים מפרשת השבוע. **"אם דילגו איזה פסוקים בקריאת ספר תורה בשבת, ולא נזכרו אלא עד שעת מנחה, כבר עבר זמנו, ולא יחזרו לקרוא הפסוקים המדולגים במנחה של שבת, אלא יקראו בשבת שאחריה אותם פסוקים שדילגו, עם שלושה פסוקים מפרשת השבוע."**

סיכום

בימים בהם עולים שלושה לתורה, אם אחרי הקריאה התברר שדילגו על פסוק, אבל קראו עשרה פסוקים, בלעדי הפסוק שדילגו, וכן בשאר ימים שקוראים בתורה מלבד יום שבת בבוקר, אם התברר שדילגו על פסוק, אינם צריכים לחזור. אבל בקריאת התורה בשבת בבוקר, אם התברר שהחסירו פסוק, צריכים לחזור על פסוק זה בתוספת שני פסוקים, אפילו אם כבר התפללו מוסף. **"אם דלג פסוק אחד ולא קראו, אם הוא במנחה בשבת או בשני או בחמישי וקרא עשרה פסוקים בלא פסוק המדולג, אינו חוזר, ואם לאו, חוזר. אבל בשבת, אפילו דילג פסוק אחד חוזר וקורא, ואפילו אחר שהחזיר את התורה ואמר קדיש, חוזר וקורא הוא ושנים עמו, ואפילו הפטיר והתפלל מוסף, חוזר וקורא. פרשת המועדים (דינים) כמו מנחה בשבת ושני וחמישי, לפי שכבר קראו הפרשיות בשבתות שלהן."**

טעויות במספר הפסוקים שקראו

מקור בתלמוד מסכתות קטנות מסכת סופרים

במסכת סופרים פרק יא' הלכה ד' מובא, שאם הקורא בתורה טעה וקרא פחות משבעה קריאות (עולים), עליו להשלים קריאה נוספת: **"חזון שהיה קורא בתורה בשבת פחות משבע קריות, ושכח כסבור שקרא שבעה, יחזור ויקרא וימלא שבע קריות. ויפטיר שמיני, ובלבד שיהא כסדר עשרים ואחד פסוקים ליתן לכל קורא וקורא שלשה שלשה, ואם פחות יוסיף על הסדר הזה מפרשה אחרת, ואם היתה הפרשה של ארבעה וחמשה פסוקים קורא את כולה, אבל פרשה של ששה פסוקים קורא ומפסיק, לפי שיש בה שיעור שתי קריות."**

ושם בהלכה ה' מובא שאם בימים הם קוראים בתורה שלושה עולים, טעו וקראו לכל העולים לתורה בידד פחות מעשרה פסוקים, עליהם לחזור ולקרא עד שישלימו לעשרה פסוקים.

"ואם קרא בשני ובחמישי בשבת ובמנחה של יום טוב פחות מעשרה פסוקים, יחזור ויקרא עד שישלים עשרה פסוקים. ובמה קורין במנחה של יום טוב, בסדר שפסק מפני הרגל."

ושם בהלכה ו' מובא שאם הקורא בתורה דילג על פסוק ולא קרא אותו, אם הטעות ארעה בקריאת התורה של הפרשה ביום שבת בבוקר, הייכים לחזור ולקרא, אפילו אם כבר קראו את ההפטרה ואפילו אם כבר התפללו מוסף. אבל אם הטעות ארעה בשאר הימים בהם קוראים התורה, אם למרות הדילוג קראו עשרה פסוקים, לא חוזרים, ואם קראו פחות מעשרה פסוקים חוזרים וקוראים כסדר.

"ואם קרא ודילג על פסוק ולא קראו, אם קרא עשרה ואין הפסוק המדולג ביניהם, אינו חוזר, ואם בתוך עשרה הוא, יחזור ויקרא עשרה כראוי על שיטתו, שאין מדלגין. זו בחול, ובמנחה בשבת, ובמנחה ביום טוב, אבל בשבת אם שכח ועבר על פסוק ואחר כך נזכר לו, חוזר וקורא, אפילו לאחר שהפטיר בנביא והתפלל מוסף; ומפסיק מיד וקורא, שאין מעמידין בתפילת המוספין פעם שנייה."

הגהות מיימוניות

ההלכות שבמסכת סופרים הנ"ל הובאו להלכה בהגהות מיימוניות, הלכות תפילה ונשיאת כפים פרק יב' הלכה ט"ז אות מ'. בסוף דבריו ציין את דעת הר"מ שבדיעבד קריאת המפטיר יכולה לשמש כעליית שביעי.

'בית יוסף'

בבית יוסף בסימן קל"ז אות ג' הסביר בשם תרומת הדשן, מדוע יש הבדל בין שבת לשאר ימים לגבי עניין זה?

"...וכתב בתרומת הדשן סימן כ"ד דפרשיות המועדים דמו למנחה דשבת ושני וחמישי לפי שכבר קראו הפרשיות בשבתות שלהן."

פסיקה להלכה בשו"ע

וכן פסק מרן להלכה בשו"ע בסימן קל"ז סעיף ג', שבימים בהם עולים שלושה לתורה אם אחרי הקריאה התברר שדילגו על פסוק, אבל קראו עשרה פסוקים, בלעדי הפסוק שדילגו, וכן בשאר ימים שקוראים בתורה מלבד יום שבת בבוקר, אם התברר שדילגו על פסוק, אינם צריכים לחזור. אבל בקריאת התורה בשבת בבוקר, אם התברר שהחסירו פסוק, צריכים לחזור על פסוק זה בתוספת שני פסוקים, אפילו אם כבר התפללו מוסף.

"אם דלג פסוק אחד ולא קראו, אם הוא במנחה בשבת או בשני או בחמישי וקרא עשרה פסוקים בלא פסוק המדולג, אינו חוזר, ואם לאו, חוזר. אבל בשבת, אפילו דילג פסוק אחד חוזר וקורא, ואפילו אחר שהחזיר את התורה ואמר קדיש, חוזר וקורא הוא ושנים עמו, ואפילו הפטיר והתפלל מוסף, חוזר וקורא. פרשת המועדים (דינים) כמו מנחה בשבת ושני וחמישי, לפי שכבר קראו הפרשיות בשבתות שלהן."

קול ששון

תשובות

כרשת מפתים

הרחקה משקר, והזהירות ברגשות הגר היתום והאלמנה

בפרשה זו מצווה אותנו התורה: "מדבר שקר תרחק" - ה' שונא את מי משקר, ולכן מזהיר אותנו בתורה, להתרחק משקר, ולומר רק את האמת. ומי שאומר את האמת גם אם היא קשה לו מאוד וגם יכול להיענש בגללה, ה' אוהב אותו מאוד, שומע לתפילתו ומסייע בידו.

כמו כן, התורה מאד מקפידה להנכנו למידות טובות ולמעשים טובים ובמיוחד כלפי חלשים ואומללים, כמו גרים. מי הוא הגר? אדם שעזב את דתו הקודמת, התגייר וקבל עליו עול מצוות. הוא יהידי בארץ זרה, ועל כן קל מאד לבזות אותו. אומר הקב"ה: אל תחשבו שהגר עריירי ושאינ מי שיעזור לו! אני עצמי עוזר לו, כמו שעזרתי לכם כשהייתם גרים במצרים.

מצווה זו חשובה מאוד בעיני ה', והוא הוזהר עליה שלושים ושיש פעמים בתורה. לגבי יתום ואלמנה אומר הקב"ה: אל תחשבו שאין להם גואל, כי הקב"ה, הוא אבי היתומים ודיין האלמנות. אסור לענות "כל אלמנה", לא רק אלמנה עניה, אלא אף אלמנתו של מלך. כי לב האלמנה רצון ושבור, דמעטת מצויה. אסור לענות כל אדם, ומדוע הודגשו הגר והאלמנה? כי אותם נוטים יותר לצער, וכשהם צועקים אל ה', ה' שומע את צעקתם.

הזהירות הנדרשת להימנע מגרימת נזק לזולת

התורה מצווה עלינו להשגיח היטב על מעשינו, שלא נגרם הלילה נזק או הפסד למישהו. לדוגמא: "וכי יפתח איש בור" - אם אדם הפך בור והשאיר אותו פתוח, ועבר שם שור או חמור, ונפל לתוך הבור הפתוח ומת או נזוק, התורה מצווה את האדם שפתח את הבור לשלם לבעל השור או החמור את סכום כל הנזק שנגרם לו.

התורה מצווה את האדם להשגיח לא רק על מעשיו, אלא גם על הבהמות והיות שברשותנו, לדוגמא: אדם שבהמותיו היוצאות למרעה דרך שדה חברו, אם הבהמות מוזיקות לשדה חברו ברגליהן או באכילת היבול? - חייב בעל הבהמות לשלם לנזק "מיטב שדהו ומיטב כרמו". בודקים מה גודל הנזק, והמוזק משלם מתוך מיטב שדותיו וכרמיו.

התורה מצווה אותנו להישמר מכל דבר שיכול להביא נזק לזולת. לכן, אם נשבר בקבוק או כלי אחר מזכוכית, חובה להרים מיד את שכרי הזכוכית, כדי שלא יפצעו מהם, וכן אסור להשליך קליפות של פירות ברחוב, ונכון גם להרים קליפות שהושלכו על ידי אחרים, משום שהדורך עליהם עלול להחליק ולהינזק מהם.

שאלות והפרשה

שאלות עפ"י רש"י כיתות ד' עד ה' (המשך)

6. "וְגַר לֹא תִנְחֶה וְלֹא תִלְחָצְנֶנּוּ..." (פרק כב') למה הכוונה "לא תנחה"?
 - א. לא לרמותו במסחר.
 - ב. לא להונותו בהונאת דברים.
 - ג. לא לתת לו עצה שאינה הגונה.
 - ד. כל התשובות נכונות.
7. "...וְשִׁמְתִי לָךְ מְקוֹם אֲשֶׁר יָנוּם שְׁמֶחָ" (כא') האם דין זה חל במדבר?
 - א. לא, הדין החל משהתיישבו בערי ישראל.
 - ב. כן, היה נס למחנה לוויה.
 - ג. כן, היה נס לאוהל מועד.
 - ד. בנס כשהיו במדבר לא היה רצח בשוגג.
8. "וּבִשְׂרָר בִּשְׂדֵה טְרִיפָה לֹא תֹאכְלוּ, לְכֹלֵב תְּשִׁלְּכוּן אוֹתוֹ" מדוע לכלב?
 - א. הכלב מצוי בהרכבה בתים.
 - ב. כלבים אוהבים בשר.
 - ג. שכר לכלבים שלא חרצו לשון במצרים.
 - ד. לכלב זו רק דוגמא.

שאלה עפ"י פירוש הרשב"ם - כיתות ד' עד ה'

9. "...וְשִׁמְתִי לָךְ מְקוֹם אֲשֶׁר יָנוּם שְׁמֶחָ" (כא') האם דין זה חל במדבר?
 - א. לא, הדין החל משהתיישבו בערי ישראל.
 - ב. כן, היה נס למחנה לוויה.
 - ג. כן, היה נס לאוהל מועד.
 - ד. בנס כשהיו במדבר לא היה רצח בשוגג.

שאלה עפ"י פירוש הרמב"ן - כיתות ד' עד ה'

10. "כִּכְּף אוֹ כְּלִים לְשֹׂמֵר..." (פרק כב') איזה סוג שומר ומדוע כסף או כלים?
 - א. כל סוגי השומרים ואלו הם דוגמא.
 - ב. שומר שכר והדרך לשומרים בשכר.
 - ג. שומר חנם, והדרך לשומרים בחינם.
 - ד. בשואל והדרך להשאלים.

לימוד פורה ומהנה

שאלות עפ"י רש"י כיתות ד' עד ה'

5. "אִךְ אִם יוֹם אוֹ יוֹמִים יַעֲמֵד לֹא יָקָם..." (פרק כא') יום או יומים?
 - א. אם קם יום, יוקם מעט ואם יומיים לא יוקם.
 - ב. כך סגנון התורה.
 - ג. ללמד - יום שהוא כיומיים, כלומר יממה שלימה.
 - ד. א' וג' נכונות.

התשובות הנכונות לפרשת בשלה:

- 1- ג' 2- ב' 3- ב' 4- ד' 5- ג' 6- א' 7- א' 8- ג' 9- א' 10- א'

